

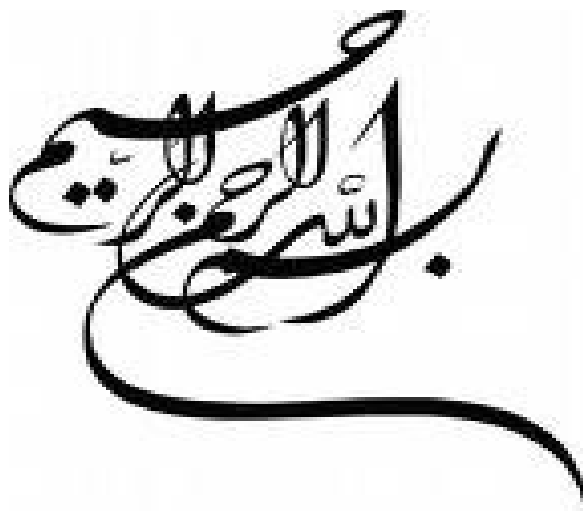

« خلاصه نشور توسعه منطقه آزاد تجاری - صنعتی ارس »

تهیه کننده:
مدیریت تحقیق و توسعه

تاریخ تهیه:

تابستان 1389

الف) چشمانداز منطقه آزاد ارس:

منطقه آزاد ارس طی سه برنامه اخیر توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی، به پشوانه مدیریتی دانشبنیان و مشاورینی توانمند و کارکنانی متخصص و با انگیزه به منطقیهای پیشتاز در داخل تبدیل و از لحاظ عملکرد به مفهوم واقعی مناطق آزاد الگوی سایر مناطق آزاد در داخل و کشورهای منطقه شده است.

منطقه آزاد ارس به برکت برخورداری از موقعیت ژئواکونومیکی ممتاز و دسترسی به بازارهای بینالمللی سرمایه و تکیه بر امکانات برجسته توسعه ترانزیت و صادرات مجدد، توانمندیهای بالای صادراتی و با فراهمسازی زیرساختهای توسعه فعالیتهای بازرگانی در کنار گمرکات و مراکز تخلیه و بارگیری کالا و الگوسازی ورود به *WTO* توانسته است

در جهت ارتقای نقش همپیوندی اقتصاد ملی با اقتصاد جهانی، بسترساز تعامل سازنده کشور با جهان باشد.

منطقه آزاد ارس با استفاده از نیروی انسانی متخصص و کارآمد در زمینهای مختلف و با ایجاد قطب دانشگاهی بینالمللی و تعاملات علمی و آموزشی با کشورهای همسایه، جمهوریهای تازه استقلال یافته و حوزه خاورمیانه در جهت برخورداری از دانش پیشرفته و به عنوان پایلوت فناوری اطلاعات و ارتباطات *ICT*، نقش حساسی را در تولید علم و فناوری در کشور ایفا کرده است.

منطقه آزاد ارس به پشتوانه مناطق ارزشمند اکولوژیکی حفاظت شده، اقلیم مناسب، منابع غنی آب، ذخیره گاه‌های بینالمللی جنگلی، محیط زیست مطلوب و قابلیت‌های توسعه گردشگری در زمینهای تاریخی، فرهنگی، طبیعی و ورزشی، به یک منطقه بینالمللی گردشگری، تفریحی، سلامتی و درمانی تبدیل شده است.

منطقه آزاد ارس با توانمندسازی و بهره‌گیری از ظرفیتهای، فرصتها و پتانسیل‌های سرزمین اصلی از نقشآفرینان اصلی در شکوفایی و بالندگی کشور در جهت توسعه صنعتی، معدنی، کشاورزی، خدماتی و دستیابی به تکنولوژیهای نوین و احراز جایگاه اول اقتصادی کشور در منطقه، و تعمیق امنیت در مرزها بوده است.

منطقه آزاد ارس طی چند سال اخیر در جهت معرفی سنن ناب اسلامی و فرهنگ کهن ملی، ساماندهی استقرار جمعیت، اصلاح مستمر قوانین ناظر بر کسب و کار و ایجاد تفاهم با کشورهای دیگر برای توسعه همکاری - های اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی، سازندهترین نقش را در کشور ایفا نموده است.

(ب) مأموریت منطقه آزاد ارس:

تقویت هم‌پیوندی اقتصادهای ملی و بین‌المللی با الویت قفقاز جنوبی در راستای احراز جایگاه اول کشور در منطقه و بسترسازی و تمرین در راستای الحاق به سازمان تجارت جهانی.

تبدیل منطقه مرزی مربوط، به یک قطب علمی در سطح بین‌المللی و آزمایشگاه بهره‌گیری مناسب از قابلیت‌ها و مزیت‌های سرزمین اصلی بر پایه دانش به‌منظور افزایش تولید ناخالص ملی.

گسترش شیوه‌های نوین معیشت و فعالیت و ساماندهی استقرار جمعیت و فعالیت‌ها و فراهم‌سازی امکانات ورزشی، آموزشی، تفریحی و درمانی با نگاه فراملی.

جذب سرمایه‌گذاران داخلی و خارجی در زمینهای خاص مطالعه و سیاستگذاری شده با موضوعات گوناگون صنعتی و معدنی، کشاورزی و منابع طبیعی، مسکن و شهرسازی، بازرگانی، گردشگری، اقتصاد انرژی، آموزشی، پژوهشی، *ICT* و خدماتی، در یک فضای رقابتی با توجه به امکانات و پتانسیلهای ویژه منطقه از جمله بهره‌گیری مناسب از قابلیت‌های ترانزیتی کشور در دلانهای ارتباطی شرقی - غربی و شمال - جنوبی و رعایت اصول توسعه پایدار و حفظ محیط زیست.

ج) رؤس اهداف منطقه آزاد ارس:

۱. حضور موثر در ترتیبات منطقه‌ای.
۲. ایجاد تمهیدات برای گسترش خدمات ترانزیتی.
۳. توسعه تولیدات صنعتی و معدنی با توجه به مزیت‌های منطقه به ویژه در زمینه تامین انرژی.
۴. توسعه بازرگانی و حضور در بازارهای جهانی.
۵. توسعه گردشگری.
۶. توسعه آموزش عالی و فن‌آوری‌های جدید.
۷. بهره‌برداری بهینه از امکانات و مزیتها در جهت گسترش تولید و نوآوری در بخش کشاورزی.

۸. ایجاد فضاهای نوین کالبدی نمایانگر چهرهای نو از جمهوری اسلامی ایران.

(د) - اهداف کمی:

با توجه به روند گذشته اقتصاد ایران و پیش بینیهای آینده آن تا سال ۱۴۰۴ در مورد حجم محصول ناخالص داخلی با احتساب درآمد حاصل از نفت و بدون آن، و با در نظر گرفتن حجم سرمایه گذاریهای خارجی و داخلی در منطقه آزاد ارس که از سال ۱۳۸۰ تا سال ۱۳۸۶ به ۱۷۳ میلیارد ریال بالغ گشته و ارزش افزوده منطقه را طی دو سال و نیم از ۱۳۸۳ تا ۱۳۸۶ به ۱۵۰۰ میلیارد ریال رسانده است، اهداف زیر در ۵ گزینه به عنوان اهداف کمی منطقه آزاد ارس در سال ۱۴۰۴ تعیین می گردد:

گزینه ۱ برپایه ۵٪ در هزار محصول ناخالص داخلی بدون نفت

۶۴.۳۰۶ هزار میلیارد ریال

گزینه ۲ برپایه ۷٪ در هزار محصول ناخالص داخلی بدون نفت

۹۰.۰۲۸ هزار میلیارد ریال

گزینه ۳ برپایه ۱ در هزار محصول ناخالص داخلی بدون نفت

۱۲۸.۶۱۱ هزار میلیارد ریال

گزینه ۴ برپایه ۲.۱ در هزار محصول ناخالص داخلی بدون نفت

۱۵۴.۳۳۳ هزار میلیارد ریال

گزینه ۵ برپایه ۵.۱ در هزار محصول ناخالص داخلی بدون نفت

۱۹۲.۹۱۷ هزار میلیارد ریال

منطقه آزاد ارس باید تحقق گزینه ۵ را به عنوان هدف والای خود قرار

دهد و راههای رسیدن به آن را طوری تدوین نماید که در نامطلوبترین

شرایط از ویژگیهای محیط خارجی به کمتر از گزینه ۱ نرسد.

(ه) استراتژیهای برتر منطقه آزاد ارس:

۱. استراتژی کشاورزی:

توسعه فعالیتهای کشاورزی در زمینهای آبیروری، صنایع تبدیلی کشاورزی و دامی، تولید میوههای نیمگرمسیری و هستهدار و کشت آبی، بهویژه در زمینهایی که قانوناً فقط مناسب فعالیتهای کشاورزی هستند، با استفاده از منابع آبی مطمئن و فراوان منطقه و فرصت دسترسی به بازارهای مناسب.

۲. استراتژی ترانزیت و صادرات مجدد:

توسعه فعالیتهای ترانزیت و تبدیل منطقه به مگاپورت صادرات و واردات و صادرات مجدد با توجه به راههای ارتباطی و مواصلاتی مناسب در پسرکانه و موقعیت ژئواکونومیکی ممتاز و وجود گمرک جلفا بهعنوان سطح یک مبادی ورودی و خروجی در مقیاس ملی.

۳. استراتژی آموزش عالی:

توسعه آموزش عالی در منطقه با توجه به امکان جذب تعداد زیادی از دانشجویان ایرانی در خارج از کشور و برخورداری از امکانات قطبهای دانشگاهی مرکز استان و شهرستانهای همجوار.

۴. استراتژی صنعتی و معدنی:

توسعه فعالیتهای معدنی و صنایع مرتبط با انرژی و سایر صنایع دارای مزیت و ایجاد خوشههای صنعتی در منطقه با اتکا به نزدیکی و همجواری با تبریز، بهعنوان یکی از قطبهای اصلی صنعتی کشور و استفاده از مزیت دسترسی به انرژی فراوان و بهرهمندی از امکانات نیروی انسانی و بازارهای مناسب و همچنین توسعه صنعت ساختمان با عنایت

به نیازهای روزافزون منطقه به ایجاد تمهیدات زیرساختی، به‌ویژه با توجه به جایگاه جلفا در طرحهای فرادست ملی، منطقی و استانی.

۵. استراتژی خدماتی:

توسعه مراکز درمانی فوق‌تخصصی به‌منظور پاسخگویی به تقاضای فراملی و توسعه امکانات خدماتی با توجه به نقشپذیری کاربریهای متنوع و فراهم بودن شکلگیری پایگاههای خدماتی در منطقه آزاد.

۶. استراتژی ICT:

استقرار و گسترش ICT در منطقه با توجه به برتری نسبی منطقه آزاد ارس در دسترسی به زیرساختهای ارتباطات مخابراتی ملی و قرارگیری منطقه بر سر راه شبکه فیبرنوری شرقی - غربی، از چین تا اروپا.

۷. استراتژی تامین مالی:

تامین مالی منطقه با استقرار و حمایت از نهادهای مالی و پولی داخلی و خارجی و جذب سرمایههای ریالی و ارزی به ویژه سرمایههای ایرانیان خارج از کشور به پشتوانه سیاستهای کلی اصل ۴۴ قانون اساسی و امتیازات قانونی مناطق آزاد برای سرمایهگذاری در منطقه.

۸. استراتژی زیست محیطی:

رفع محدودیتهای قانونی زیست محیطی منطقه آزاد ارس از طریق اصلاح قوانین و مقررات و یا توسل به ابتکارات خلاقانه برای فعالیت در مناطق تحت شمول مقررات خاص زیست محیطی.

۹. استراتژی سرمایهگذاری:

افزایش رقابتپذیری منطقه در مقابل مناطق آزاد رقیب برای جذب سرمایه، با توجه به پتانسیل بالای منطقه در این زمینه، به ویژه از طریق سرمایههای ایرانیان خارج از کشور، با هماهنگی دستگاههای اجرایی مستقر در منطقه و بهبود تسهیلات قانونی خاص مناطق آزاد و پوشش ریسکهای سرمایهگذاری با استقرار نهادهای مالی و ضمانتی مربوط.

۱۰. استراتژی گردشگری:

توسعه گردشگری بهویژه در زمینهای مذهبی با تکیه بر وجود کلیسای سنت استپانوس در منطقه و امکان ایجاد دسترسی آسان از آنجا به کلیسای قرهکلیسا و «اکوتوریسم» با توجه به طبیعت بکر شهرستان جلفا و استفاده از رودخانه ارس و «گردشگری تاریخی» با عنایت به قلعههای تاریخی منطقه به ویژه قلعه بابک در نزدیکی منطقه و «گردشگری

تجاری» با وجود بازارچه های مرزی و «درمانی» با وجود پتانسیلهای منطقه در این زمینه و مزیت های آبدرمانی.

(و) سیاست های کلی اجرایی :

۱- منطقه آزاد ارس باید از یک طرف ، به شفاف سازی کامل حقوق و تکالیف خود در قبال دولت و نهادهای برتر پردازد و از طرف دیگر ، مرادوات اقتصادی ، اجتماعی و فرهنگی خود را با کشورهای آغاز و توسعه دهد که کمترین شائبه ای را در زمینه نفوذ و سلطه حتی به صورت غیر مستقیم نداشته باشد .

۲- منطقه آزاد ارس باید با توجه به اولویت های تعیین شده از سوی برنامه چهارم توسعه (شامل؛ فعالیتهای تولیدی و صنایع تبدیلی کشاورزی با گرایش صادرات ، خدمات بازرگانی ، ترانزیت کالا به کشورهای منطقه قفقاز و ارائه خدمات علمی و فرهنگی)، باشناخت و تعیین زمینه های

متعدد فعالیتی، برنامه های جامع و تفصیلی تهیه نماید و زمان بندیهای مشخصی را برای عملی ساختن مراحل مختلف آن تدارک ببیند.

۳- منطقه آزاد ارس باید در کوتاهترین زمان ممکن به منظور استفاده کامل از امکانات و فرصتها، در قالب سند راهبردی توسعه خود (منشور ارس) به تهیه و تصویب و اجرای طرحهای کالبدی و توسعه و عمران منطقه اقدام و با تبدیل این سند به طرحها و پروژه های مختلف، اولویت ها و زمان بندیهای عملیاتی آنها را تعیین و نسبت به اجرائی کردن آنها اهتمام ورزد. اولویت و زمان بندی اجرای این طرحها و برنامه ها در شورای معاونین منطقه آزاد ارس تصویب، و با تأیید هیات مدیره اجرائی می گردد.

ز) خطوط کلی توسعه منطقه آزاد ارس:

۱ - زیربنائی و زیر ساختی:

۱ + ۴ - تعیین محدوده جغرافیایی منطقه و فنس کشی آن.

- ۴ ۱ - بازنگري، تهيه و اجراء نقشه‌هاى راهبردى، جامع و تفصيلى
شهري با همكارى وزارت مسكن و شهرسازى.
- ۴ ۱ - پيگيرى و تكميل و ساماندهى مسيره‌هاى ترانزيتى (بازرگان -
جلفا و تبريز - جلفا).
- ۴ ۱ - پيگيرى احداث خط آهن موازى خط آهن تخریب شده
آذربايجان - ارمنستان و اتصال به راه آهن آذربايجان و روسيه.
- ۵ ۱ - احداث فرودگاه جلفا.
- ۶ ۱ - تجهيز و ساماندهى مخازن امكانات ترانزيت مواد نفتى.
- ۷ ۱ - ايجاد بستر مناسب براى، استفاده كامل از مزيت منحصر به فرد
محور ترانزيتى و تجارى تبريز- جلفا به قفقاز جنوبى در شمال
غربى ايران، به عنوان محورى استراتژيك كه بدلى براى آن در
منطقه شمال آذربايجان وجود ندارد.
- A ۱ - تهيه و تصويب و اجراء طرحهاى كالبدى و توسعه و عمران
منطقه.
- ۹ ۱ - تبديل اين سند راهبردى به طرحها و پروژههاى مختلف،
اولويتها و زمانبنديها و اجرايى كردن آنها در حداقل زمان
ممکن.

۱۰ ۱ - جلب مشارکت کشورهای ذینفع در پروژه خط آهن جلفا،
نخجوان، ارزروم و بندر گارسی در قالب ترتیبات منطقه‌ای.

۲ - اجتماعی و فرهنگی:

۲ ۴ - بهبود و ارتقاء شاخصهای اجتماعی و فرهنگی در سطح منطقه و شهر.

۲ ۶ - ارتقاء مهارت‌های فنی و حرفه‌ای نیروی انسانی در بخشهای مختلف اقتصادی به موازات توسعه منطقه.

۲ ۳ - گسترش مراکز فرهنگی و هنری و تقویت عناصر برجسته فرهنگ بومی در راستای وفاق ملی.

۲ ۴ - شناخت جمعیت و ویژگی‌های آن در منطقه به عنوان یکی از عوامل تفکیک ناپذیر برنامه‌ریزی‌های اقتصادی و اجتماعی.

۲ ۵ - استفاده از امکانات قطب‌های مهم دانشگاهی پیرامون منطقه آزاد در تأمین و تجهیز نیروی انسانی مورد نیاز و در عین حال امکان استفاده از نیروی انسانی کارآزموده کشورهای شمالی به ویژه در زمینه‌هایی که از نظر تخصصی در ایران کمبودهایی وجود دارد.

۲ ۶ - انجام مطالعات دقیقتر در مورد ویژگی‌های فنی و مهارتی نیروی انسانی لازم در سالهای آینده و تدوین سند شغافی برای تربیت، تجهیز و استفاده از نیروی انسانی مورد نیاز.

۳ - بازرگانی:

- ۳ ۱ - استفاده از مزیت همسایگی با کشور ارمنستان به عنوان عضو WTO و شناسایی مزیت‌های رقابتی در منطقه.
- ۳ ۲ - گسترش همکاری‌های تجاری با کشورهای حوزه قفقاز.
- ۳ ۳ - توجه به بازار کشورهای آسیای میانه به دلیل نزدیکی مسافت و مناسبات و اشتراکات فرهنگی تا زمان پیوستن به WTO.
- ۳ ۴ - ایجاد و برقراری همکاری‌های تجاری در قالب موافقت‌نامه‌های منطقه‌ای با کشورهای آذربایجان، ترکیه، ارمنستان، گرجستان و کشورهای حوزه دریای خزر به عنوان کشورهای حوزه نفوذ منطقه آزاد ارس، به منظور برطرف کردن موانع حضور فعال تجار و سرمایه‌گذاران ایرانی در این کشورها در جهت رسیدن به اهداف توسعه‌ای خود.
- ۳ ۵ - تبدیل منطقه به یکی از دروازه‌های ورودی ایران به سازمان تجارت جهانی و آزادسازی اقتصاد کشور با توجه به نقش ایران در اقتصاد جهانی و اثرگذاری کلیدی آن، از طریق استفاده از

منابع و امکانات ملی و موقعیت استراتژیک ویژه با اتخاذ سیاست همگرایی.

۳ ۶ - واردات تدریجی تکنولوژیهای مدرن.

۳ ۷ - ایجاد هماهنگی و همسویی منطقه آزاد ارس با قوانین و

مقررات WTO.

۳ ۸ - ایجاد ارتباطات ارگانیک بین منطقه آزاد ارس با کشورهای عضو

اكو و ایجاد تسهیلات صنعتی و مالی و برقراری انواع معافیتها

و ایجاد تسهیلات سرمایهگذاری خارجی برای تعمیم روابط

تجاری دوجانبه داخل مجموعه اكو به روابط چندجانبه.

۴ - کشاورزی:

۴ ۱ - گسترش صنایع تبدیلی کشاورزی و فراوردههای دامی.

۴ ۲ - توسعه کشاورزی در منطقه به ویژه در زمینهای آبیپروری،

تولید میوههای نیمگرمسیری و هستهدار، کشت آبی و

هیدروپونیک.

۴ ۳ - توسعه تولیدات ماشینآلات کشاورزی.

۵ - صنعتی:

- ۵ ۱ - توسعه صنایع جدید مبتنی بر فناوریهای برتر.
- ۵ ۲ - تولید، سرمایه‌گذاری و صادرات در اقلامی نظیر تجهیزات و ماشینآلات، محصولات نفتی، مواد غذایی، فلزات و مواد شیمیایی به کشورهای حوزه قفقاز با توجه به نیاز وارداتی آنها در این زمینه.
- ۵ ۳ - انجام سرمایه‌گذاریهای خارجی مشترک بین منطقه آزاد ارس و کشورهای حوزه نفوذ منطقه آزاد ارس در آن دسته از صنایعی که در راستای مزیت‌های نسبی کشور بوده و از زمینهای مناسب برای گسترش تولید برخوردار میباشند، جهت بسترسازی مناسب برای تقویت مبادلات تجاری.
- ۵ ۴ - توسعه خوشه‌های صنعتی صادراتگرا.

۶ - خدمات:

- ۶ ۱ - تاسیس دانشگاه بینالمللی در منطقه.
- ۶ ۲ - ایجاد و تقویت مراکز تحقیقاتی صنعتی و مهندسی.
- ۶ ۳ - گسترش فعالیتها و مراکز پژوهشی و دوره‌های تکمیلی در آموزش عالی، بهره‌گیری وسیع از *IT* و *ICT*.

- ۶ ۴ - ایجاد زیرساختهای مناسب در نواحی گردشگری و بسترسازی مناسب برای مشارکت بخش خصوصی.
- ۶ ۵ - توجه به آثار ترانزیت کالاهای صادراتی و وارداتی کشورهای حوزه جنوبی قفقاز و روسیه بر شکلگیری منطقه آزاد ارس.
- ۶ ۶ - تلاش منطقه برای ایفای نقش به‌عنوان یکی از مسیرهای ترانزیتی کشورهای عضو اکو با توجه به موقعیت ویژه ژئواکونومیک منطقه آزاد ارس و قرار گرفتن در مسیر جاده ابریشم و چهار راه تجاری اروپا و آسیای میانه.
- ۶ ۷ - اتخاذ تدابیر لازم برای سرمایه گذاری جهت تاسیسات و تجهیزات لازم برای جذب گردشگران فصول گرم سال که در آن بیش از مناطق چهارگانه سواحل جنوب کشور مزیت دارد، ضمن توجه به این نکته که جذب این گروه از گردشگران به هیچ وجه، سرمایه‌گذاری برای جذب گردشگران فصول سرد را، متفی نمی - نماید.
- ۶ A - تعریف یک بسته خدمات گردشگری بین کلیسای سنت استپانوس و قره‌کلیسا و اماکن مذهبی دیگر به ویژه اماکن مقدس مسیحیان در این ناحیه به منظور جذب بیشتر زائران ارمنی و مسیحی به عنوان گردشگران مذهبی به منطقه.

۶ ۴ - اقدام به توسعه منفصل در نقاط مستعد و آبادیهای فعال جهت ایجاد دهکدههای تخصصی چون دهکده آموزشی و فناوریهای علمی، دهکده درمانی، دهکده توریستی (برای بسط و گسترش اکوتوریسم و توریسم فرهنگی و مذهبی)، دهکده صنایع دستی و دهکده صنایع وابسته به معادن منطقه و سایر فعالیتهای مرتبط با شرایط اقتصادی، اجتماعی، طبیعی و فرهنگی منطقه همزمان با توسعه کالبدی یکپارچه با توجه به ظرفیتهای و محدودیتهای منطقه، و وظایفی که در طرحهای بالادست برای آن تعیین شده است.

۷ - سیاسی:

- ۷ ۱ - جلب حمایت قاطع مقامات دولتی استان و وحدت تصمیمگیری.
- ۷ ۲ - ایجاد هماهنگی در بین دستگاههای اجرایی مستقر در منطقه.
- ۷ ۳ - تلاش در جهت از بین بردن گرایش بخشینگری و ترجیح منافع بخشی بر منافع ملی در استان.
- ۷ ۴ - گسترش رویکرد به ترتیبات منطقه‌ای و انعقاد موافقتنامه‌های لازم بامناطق آزاد کشورهای دیگر
- ۷ ۵ - بسترسازی برای الحاق به کنوانسیون مناطق آزاد.

- ۶ ۷ - بسترسازی جهت اعمال سیاستهای ترتیبات منطقه‌های با کشورهای حوزه نفوذ خود از طریق اضافه نمودن بندهای مناسب در تفاهم - نامه‌های همکاری (MOU) با این کشورها.
- ۷ ۷ - ایجاد مرکزیت انعقاد موافقتنامه‌های تجاری منطقه‌های با کشورهای نظیر آذربایجان، ارمنستان، گرجستان و ترکیه در منطقه آزاد ارس.

۱ - مدیریت:

- ۸ ۴ - قاطعیت در اجرای قوانین و مقررات و ایجاد مشوقهای قانونی در عمل.
- ۸ ۴ - بسترسازی مناسب برای حضور فعال منطقه آزاد ارس در گروه - های کاری تیم مذاکره کننده *WTO*.
- ۸ ۳ - همسوسازی سیاستهای کلی اقتصادی در منطقه با شرایط اقتصاد جهانی.
- ۸ ۴ - تاسیس و تجهیز دفتر همکاریهای منطقه‌های در مدیریت امور بینالملل منطقه آزاد ارس.
- ۸ ۵ - تلاش در جهت رفع محدودیت و ابهام در منابع درآمدی منطقه به همراه تغییر سیاستهای اقتصادی دولت در این زمینه.

- ۸ ۶ - ایجاد تسهیلات قانونی مشابه با مناطق آزاد کشورهای همجوار و ارائه تضمینهای مناسبتر به سرمایهگذاران نسبت به کشورهای همجوار به ویژه با توجه به بالا بودن ضریب ریسک سرمایهگذاری خارجی در کشور.
- ۸ ۷ - توسعه تعامل منطقه آزاد ارس با:
- منطقه آزاد کیش بیشتر در زمینه جلب توریسم و گردشگری.
 - با منطقه آزاد قشم، در زمینه ورود متقابل کالاهای منطقه آزاد ارس و قشم و در حقیقت خط اصلی بین ارس با کشورهای حوزه خلیج فارس و قشم .
 - با کشورهای حوزه قفقاز و همکاری در خصوص تولیدات صنایع وابسته به نفت و پتروشیمی.
 - با منطقه آزاد چابهار، در زمینه ایجاد پل ارتباطی ترانزیتی کشورهای شمال غربی و غرب کشور با کشورهای جنوب شرقی و جنوب ایران.
 - با منطقه آزاد اروند، در زمینه توسعه همکاریهای ترانزیتی و تعامل دو منطقه در زمینه صنایع وابسته به نفت و گاز، با توجه به نزدیکی منطقه آزاد ارس به حوزههای نفتی جمهوری آذربایجان.

- با منطقه آزاد انزلی، در زمینه افزایش ارتباطات ترانزیتی بین کشورهای شرق دریای خزر و ارمنستان- نخجوان- ترکیه و گرجستان و بالعکس و تبادل توریسم و با منطقه ویژه اقتصادی سرخس، در زمینه ایجاد حلقه واسطی بین کشورهای شمال شرق ایران و کشورهای شمال غرب ایران و ایجاد پل ارتباطی کشورهای اروپای شرقی با آسیای میانه.
- ۸ - A - ترویج پنداشتهای زیر در منطقه آزاد ارس همراه با شکلگیری فرآیند جهانی شدن تجارت:
- تصحیح دیدگاه سیاستگذاران در خصوص نقش و جایگاه این مناطق در ساختار اقتصاد ملی.
- جایگزین شدن سرمایه با نیروی کار در فرآیند نوین تولیدی.
- اهمیت یافتن مهارتها، تخصص و سرمایه انسانی و کیفیت نیروی کار و برخورداری از زیربناهای مدرن.
- اهمیت یافتن نقش هزینههای حمل و نقل، موقعیت مناطق آزاد و عامل دسترسی به بازارهای وسیعتر در شرایط رقابت شدید در بازارهای بینالمللی.
- حرکت در زمینه همسانسازی تعرفه تجاری با تعرفه های تجارت آزاد جهانی.

- اهمیت یافتن نقش کاربریهای متنوع در مناطق آزاد برای تحقق صرفه‌های ناشی از تکاثر فعالیتها و ایجاد جاذبههای سرمایه گذاری.
- ارتقاء نقش و سهم خدمات در تولید و تجارت جهانی و در نتیجه فراهم شدن امکان شکلگیری پایگاههای خدماتی به منزله فعالیت مسلط در مناطق آزاد.
- گرایش به خصوصی شدن مدیریت و شکلگیری مناطق آزاد غیردولتی و گسترش حوزههای سرمایه‌گذاری خارجی در این مناطق بهفعالیتهای زیربنائی، گردشگری و خدماتی بهموازات سرمایه‌گذاریهای صنعتی.
- گرایش به جریان ادغام مناطق آزاد در زنجیرهها و خوشههای صنعتی - تولیدی ملی و بینالمللی.
- ارائه تسهیلات تعریف شده جهانی در مناطق آزاد برای گسترش تجارت خدمات از جمله خدمات مخابرات، مالی (بانکداری)، بیمه و بورس)، بازرگانی (شامل خدمات حرفهای، حقوقی، حسابداری و غیره)، حمل و نقل، آموزش، ارتقای محیط زیست، بهداشت، توریسم، تفریحی، بهداشتی و اجتماعی و ساخت و مهندسی.

- ایجاد شرایط مطلوب برای جلوگیری از مهاجرت گسترده نیروی انسانی ماهر.
- توجه همگانی به مناطق آزاد، در جهت فعالسازی آنها مطابق با استانداردهای جهانی.
- ایجاد بستر مناسب برای توسعه شرکتهای صادر کننده خدمات فنی و مهندسی.
- تبدیل منطقه آزاد ارس به منطقیهای دارای مزیتهای رقابتی و صادراتی کالا و خدمات صنعتی و کشاورزی.
- ۸ ۹ - پژوهش در زمینه ترتیبات منطقیهای در خصوص موضوعات تخصصی همچون حذف مالیات مضاعف، تعرفیهای ترجیحی، لغو روادید، تسهیل مبادلات بانکی، سرمایهگذاری دوجانبه، دیپلماسی فعال تجاری و... در منطقه آزاد ارس به منظور برطرف کردن موانع پیش روی حضور تجار و سرمایهگذاران این کشورها در منطقه آزاد ارس.
- ۸ ۱۰ - مطالعه و تحقیق، بانک اطلاعات اقتصادی، و تدارک بازرگانی و سرمایهگذاری و استفاده از آن در جهت ارائه خدمات و پویائی فعالیتیهای منطقه.

۱۴۸ - پیگیری مستمر تحقق طرح‌های ملی و استانی مصوب، شامل تاسیس مرکز درمانی فراملی، فرودگاه بین‌المللی، کانون عمده گردشگری (و خدمات گردشگری)، مرکز بازاریابی الکترونیکی، مرکز علمی فراملی و سرانجام سطح ۱ مبادی ورودی - خروجی کالا در جلفا.

۱۴۹ - نوآوری و ارائه ابتکارات خلاقانه برای بسترسازی فعالیت در مناطق تحت شمول مقررات خاص زیست محیطی.